ఎత్తుపల్లాలు

తెనాలిని చూడగానే జయరాంకు ప్రాణం లేచి వచ్చినట్లయింది. గతించిపోయిన ఎన్నో సంఘటనలు కళ్ళ ముందు తిరిగాయి. తన చిన్నతనమంతా దాదాపు తెనాలిలోనే గడిచింది. ఇక్కడే తన జీవితానికి గట్టి బాట ఏర్పడింది. ఇక్కడే తను ప్రాణప్రదంగా చూచుకొనే స్నేహాలున్నాయి. ఎంత మద్రాసులో వున్నా, ఎన్ని సుఖాలనుభవిస్తున్నా, తన అభిమానమంతా తెనాలిమీదనే. తెనాలికీ, తనకూ ఏవో అవినాభావ సంబంధాలున్నాయి. ఆ సంబంధాలే తనకు యిలాంటి అభిమానం ఏర్పడటానికి కారణభూతమయ్యాయి.

"ఏమి టాలోచిస్తున్నావ్ ?" అన్నాడు నాగభూషణం.

"అబ్బే, ఏమీలేదురా" అన్నాడు జయరాం—తన ఆలోచనలసించి తేరుకొని.

చిన్నతనంలో ఈ నాగభూషణాన్నే తాను 'భూషితాంగుడు' అని పిలిచేవాడు. ఆ మాటకు సరైన అర్థం తనకు ఈనాటికీ తెలియదు. భూషితాంగుడంటే, అంగములే భూషణములుగా గలవాడా? లేక, భూషణములే అంగములుగా గలవాడా?

"ఆ దిక్కుమాలిన ఆలోచనల్ని కాస్సేపు కట్టిపెట్టకూడదూ? అలా హాయిగా ఆ గుంటూరు రైలుకట్టకేసి

పోదాం. మనిద్దరం కలిసి ఆ రైలుబద్దీలమీద నడిచి ఎన్ని సంవత్సరాలయిందో, ఎన్నో కబుర్లు చెప్పుకుంటూ, అలా దూరమనేదే తెలియకుండా పోతూండేవాళ్ళం. ఇప్పటికీ నే నెప్పుడన్నా ఆ ప్రాంతానికి పోతుంటాను. ఆ రైలు బద్దీలు 'నీ మిత్రుడేడీ?' అని అడుగుతున్నట్టే వుంటుంది నాకు. పద! ఒక్కసారి అలా వెళ్ళి, వాటిని పలకరించి వద్దాం" అన్నాడు భూషణం.

ఇద్దరూ ఇంట్లోంచి బయట కొచ్చారు. వాకిట్లో చీపురు పట్టుకొని బుచ్చమ్మ కనిపించింది.

"నా చిన్నతనంలోకూడా బుచ్చమ్మ ఇలానే చీపురు పట్టుకొని వుండేది. అప్పటికీ, యిప్పటికీ ఆమెలో మార్పే లేదు. అంత నెమ్మదిగా, తాపీగా, స్థిమితంగా ఆమె ఎలా జీవిస్తున్నదో తెలియదు. ప్రపంచ యుద్ధాలు రానీ, దేశాలకు దేశాలు అణ్వస్త్రాలతో, పరస్పరం ధ్వంసంచేసుకోనీ, ఈ బుచ్చమ్మలో మాత్రం మార్పు రాదు; మారదు. అంత తృప్తిగా జీవించగలగడంకూడా ఓ ఆర్టే నంటాను. అవునా?" అన్నాడు జయరాం.

"కాదు; అది భగవంతుడిచ్చిన గిఫ్ట్. అందరికీ అలాంటి వరాలు భగవంతుడివ్వడు. అంతదాకా ఎందుకూ? మన యింటిప్రక్కన పెద్ద మేడవుంది చూశావా ?" అన్నాడు నాగభూషణం.

"చూశాను. ఇదివరకు అది ఖాళీగా వుండేది. మనం గోలీలు ఆడుకొనేవాళ్ళం. ఒకసారి.... సరే, అసలు సంగతేమిటి?" అన్నాడు జయరాం.

"చెబుతాను" అన్నాడు నాగభూషణం. అంతే ... తలొంచుకొని నడుస్తున్నాడు. కదిలిస్తే—కమ్మని పాటలు, విసుగెత్తే ప్రకటనలు ఇచ్చే సిలన్ రేడియోలాంటి నాగభూషణం ఎందుకు మాట్లాడడు? తన ఖర్మ కాలిపోయి, ఆ పక్కింటి మేడలో కూడా, తనకో దిక్కుమాలిన సమస్య ఎదురవదు కదా! తల పగిలే సమస్యలతో వేగలేక రవంత విశ్రాంతిగా గడుపుదామని తను తెనాలి వచ్చాడు. ఇక్కడా అవే ప్రత్యక్షమయితే, ఇక తెనాలికీ, మద్రాసుకూ భేదమేమిటి?

రైల్వే స్టేషన్ దాటి, గూడ్స్ షెడ్‌ను గడిచి, ఇద్దరూ గుంటూరు రైల్వేపట్టాల వెంట నడుస్తున్నారు. విల్లంబులా రైల్వే లైను ఎడంవైపుకు వొంగి వుంది. వరి పొలాలు పచ్చగా, యౌవనంలా మిసమిసలాడుతున్నాయి.

"దాన్ని పరంధామయ్య కొన్నాడు" అన్నాడు నాగభూషణం తూముమీద చతికిలబడి.

"దేన్ని?" అన్నాడు జయరాం తనూ కూర్చొని.

"అదేరా, చిన్నప్పుడు మనం గోలీలాడిన స్థలాన్ని. కొనడంలో కారుచౌకగా కొన్నాడు. అతను కొన్న వారానికి గాని, ఊళ్ళోవాళ్ళకు ఆ సంగతే తెలియలేదు. అతను కొన్నాకనే ఆ స్థలానికి ధర కూడా పెరిగింది. సంవత్సరం తిరక్కుండానే పరంధామయ్య మేడ కట్టాడు.... బీడీ కాలుస్తావా?" అన్నాడు నాగభూషణం.

"వద్దు. నా దగ్గర సిగరెట్టుంది" అన్నాడు జయరాం.

తనో సిగరెట్ అంటించి, నాగభూషణాని కొక

టిచ్చాడు. హోరుగాలికి అయిదారు అగ్గిపుల్లలు ఆరి పోయాయి.

"మనం కనక ఇలా సిగరెట్ కోసం యిన్ని అగ్గి పుల్లలు ఖర్చుబెట్టాం కాని, పరంధామయ్యయితే, మొదటి పుల్లతోనే ఆగిపోయేవాడు. అది సిగరెట్ కాని, బీడీ కాని, చుట్టకాని మరేదైనా కాని ఒక్క అగ్గిపుల్లతోటే వెలగాలి"

"వెలక్కపోతే?"

"కాల్చడం మానేస్తాడు. ఆ దారంట కాల్చుకొంటూ వెళ్ళేవాడెవడన్నా కనిపిస్తే, ఆప్యాయంగా వాడ్ని దగ్గరికి పిలిచి, వాడి క్షేమసమాచారా లడిగాక కాని, తను నిప్పు అడగడు. అంతగా ఏ పెంకి వెధవన్నా రాకపోతే, తనే వాడిదగ్గరికెళ్ళి కాల్చుకొంటాడు. అంతే కాని, ప్రాణం పోయినా, రెండో అగ్గిపుల్ల ఖర్చుపెట్టడు" అన్నాడు నాగభూషణం.

"చాలా పిసినిగొట్టా?" అన్నాడు జయరాం.

"దానికి నీ ఇష్టమొచ్చిన పేరు బెట్టు. ఆయనేమీ అనుకోడు" అన్నాడు నాగభూషణం. "ఒకసారి నేనే తెగించి అడిగాను. పరంధామయ్య నవ్వి ఊరుకొన్నాడు."

"చాలా చిత్రమయిన మనిషిలా గున్నాడు. రేపు పరిచయంచేస్తావా ?"

"తప్పకుండా. అతన్ని చూసి నువ్వే ఆశ్చర్య పోతావ్. బోలెడంత ఆస్తి. ఎంత లేదన్నా—లక్షా, లక్ష న్నర విలువచేసే ఆస్తి వుంది. ఇప్పటికీ చొక్కా తొడు క్కోడు. ఇస్త్రీ పంచలు కట్టడు. కాఫీలు, టీలు తాగడు.

కథా నిలయం 13/5/61

ఇరవైయో నెంబర్ ధోవతులు - అవైనా సరిగ్గా నెరవు చాలవు, మళ్ళా కతాడడు. మూడు మూళ్ళ ఉత్తరీయం మీద వేసుకొంటాడు. పాలు తాగడు. పెరుగు పోసుకోడు. రెండోగరిటె నెయ్యి వడ్డిస్తానంటే, పెళ్ళాన్ని కుళ్ళిపోయే మాటలంటాడు. అప్పటికీ - ఇప్పటికీ అతనిలో మార్పే లేదు"

"ఎప్పటికీ యిప్పటికీ ?" అన్నాడు జయరాం.

నాగభూషణం సిగరెట్ పారేస్తూ "ఘాటు చాల్లేదు బావా! బీడీ వెలిగిస్తాను" అంటూ బీడీ ముట్టించాడు.

"మా అమ్మ యిప్పటికీ చెబుతూంటుంది. పరంధామయ్య ఈ ఊరు వచ్చేనాటికి ఇరవై యేళ్ళవాడట. అలాంటి ముతక పంచా, మూడు మూళ్ళ ఉత్తరీయమూ, కిర్రు 'చెప్పులతో తెనాలి వచ్చాడట. నాలుగు రోజులు కటిక పస్తులుచేశాడట. అయిదోనాడు మా యింట్లో నీళ్లు తోడి అన్నం తిన్నాడట. ఈ సంగతి పరంధామయ్యే కూడా నాతో ఓసారి అన్నాడు: "నాగభూషణం బాబూ! నీ తల్లిచెయ్యి మా గొప్ప చెయ్యి, బాబూ ! కడుపులో మండుతున్నదమ్మా ! అని కొంగు చాపాను. విస్తరేసి, కడుపునిండా అన్నం పెట్టింది. తెనాలిలో నేను తిన్న మొదటి భోజనం అది. ఆ తల్లికి నా చర్మంతో చెప్పులు కుట్టించిచ్చినా నా ఋణం తీరదు" అంటాడు పరంధామయ్య. అలాంటి పరంధామయ్య ఇంట్లో యిప్పుడు మా వస్తువులు సగానికి పైగా తాకట్టుకింద వున్నాయి. గోళ్లూడ గొట్టి రూపాయికి అణాలు పుచ్చుకొంటాడు. చిల్లి కానీ

కోసం రక్తం పిండుతాడు. కాని, అలా పిండుతున్నట్టు మనకు తెలియదు. ఇంకోరు చెప్పినా మనం గ్రహించం. పరంధామయ్యలో వున్న గొప్ప టెక్నిక్కే— అది.... ఇన్నిటికీ ఈ పుణ్య పురుషుడి సంగతి అస లెందుకొచ్చింది, జయరాం ?" అన్నాడు భూషణం.

"బుచ్చమ్మను గురించి నేనేదో అన్నాను"

"అవునవును" అన్నాడు నాగభూషణం. "మార్పు లేకుండా బతకడం గొప్ప ఆర్టు కింద మాట్లాడుతూ, నువ్వు బుచ్చమ్మను ఉదాహరణగా చూపుతున్నావు. అది సరైన ఉదాహరణ కాదు. బుచ్చమ్మ దగ్గర డబ్బు లేదు. ఉంటే, మారేదేమో మనం చెప్పలేము. కాని, పరంధామయ్య దగ్గర డబ్బుంది. అయినా ఆయన మారలేదు. బుచ్చమ్మ నీ భాషలో 'వెత్తల్ పాక్' వేస్తుంది. అప్పుడప్పుడు సినిమాల కెడుతుంది. మంచి గుడ్డలు కట్టుకొంటుంది. పరంధామయ్యకు ఇవేమీ లేవు. ఇవంటేనే గిట్టవు .... ఏమిటి నువ్వనేది ?" అన్నాడు నాగభూషణం.

ఏదో అనబోయిన జయరాం గుటక మింగి, "అబ్బే ఏం లేదు" అన్నాడు సర్దుకొంటూ.

"నేననేది—ఇంత వుండగానే సరికాదు, జయరాం! దాన్ని అనుభవించడం కూడ చేతకావాలి. దాన్నే మన వాళ్ళు 'అదృష్టం' అంటారనుకొంటాను. ఆ ఇంట్లో వున్న వాళ్ళందరూ దమ్మిడీకోసం ఆయన్ని దేబిరించాలి. పైకి వాళ్ళనేమీ అనరు కాని, ఊరికే గొణుక్కుంటూంటారు.

ఇప్పటికీ డబ్బు పెత్తనం ఆయనదే! ఇనప్పెట్టె తాళపు చెవులు ఆయనదగ్గిరే వుంటాయి"

"ఆయనకు పిల్లలున్నారా ?"

"ఇద్దరు. ఓ కూతురూ, ఓ కొడుకూ" అన్నాడు నాగభూషణం. ఫక్కున నవ్వుతూ "దేనికయినా అలా కలిసి రావాలి, బావా ! కూతురు హైస్కూల్లో చదువుతూన్నప్పుడే, ఎవర్నో 'లౌ' చేసింది. ఆ 'లౌ' చేసిన వాడు, ఆ పిల్లకోసం కొట్టుకులాడిపోయాడు. అమ్మా అయ్యల్ని వొదిలి ఇక్కడి కొచ్చాడు. చిల్లికానీ కట్నం లేకుండా కూతురుకు పెళ్ళిచేశాడు పరంధామయ్య. మరి— ఆ కొడుకుకూడా చదువుకొన్నవాడే కదా ! ఆ చిన్నారికి ఈ లౌలూ, గివ్‌లూ లేవు. యాభై వేల కట్నమూ, పదెకరాల చినరావూరి మాగాణీ కట్నంకింద పుచ్చుకొన్నాక కానీ, అమ్మాయికి మూడుముళ్ళూ వెయ్యలేదు. ఆ కట్నం డబ్బుతోనే పరంధామయ్య మేడ కట్టాడని కొందరంటారు. ఆ డబ్బులో దమ్మిడీ కూడా కదిలించలేదనీ, అదంతా కొడుకు పేరనే ఎక్కడో దాచాడనీ కొందరంటారు. ఎంత చేసినా ఆ పిల్లలకు కాని, కోడలు, అల్లుళ్ళకు కాని పరంధామయ్యంటే చస్తే పడదు. అతన్ని పురుగును చూసినట్టు చూస్తారు. ఇంట్లో వారికీ, అతనికీ గడియ సరిపడదు. అతనికన్నా బుచ్చమ్మ అనేకరెట్లు నయం. కడుపునిండా తింటుంది. కంటినిండా నిద్రపోతుంది. పరంధామయ్యకీ రెండూ లేవు. అంతదాకా ఎందుకూ — పరంధామయ్య

ఇంతవరకూ, పై అంతస్తు ఎక్కలేదు" అన్నాడు నాగ భూషణం.

అంతలోనే దూరంనించి కెనేడియన్ ఇంజన్ కూత వినిపించింది. గుంటూరునుండి వస్తున్న పాసింజర్ దడదడ లాడుతూ పరిగెత్తి, ఔటర్ సిగ్నల్ దగ్గర ఆగిపోయింది.

"ఇప్పటికీ దీనికి ఈ జబ్బు పోలేదా ?" అన్నాడు జయరాం నవ్వుతూ.

"ఏ జబ్బు?... ఓహో.... ఇదా ? పోలేదు బావా ! జి. టి. వదిలాక కాని,దీన్ని వదలరు. కాబిన్ దగ్గర రెండు లైన్లూ క్రాసవుతాయి" అన్నాడు నాగభూషణం.

"సరిగ్గా చిన్నతనంలో కూడా నువ్విలాగే అనే వాడివి" అన్నాడు జయరాం నవ్వుతూ.

మరో అయిదు నిమిషాలకు చెవులు హోరెత్తేలా ఓ కూత కూసి, జి. టి., వెళ్ళిపోయింది. తర్వాత ఓ అయిదు నిమిషాలకు గుంటూరు పాసింజరుకూడా కదిలింది.

"జి. టి. కి గుంటూరు బండి పాఠ్రడీ అంటూ వుండేవాడివి కదూ ?" అన్నాడు నాగభూషణం.

"అవును... ఆ సంగతులన్నీ నీకు ఎంచక్కా జ్ఞాపక మున్నాయి భూషణం!" అన్నాడు జయరాం.

"నిన్న మధ్యాహ్నం—" అని మళ్ళీ కొత్త బీడీ ముట్టించాడు నాగభూషణం ఖంగు ఖంగున దగ్గుతూ.

"ఏమయింది ?"

"ఇంటికి పోదాం బావా! నాకు దగ్గు తెర వచ్చేలా వుంది. వచ్చిందంటే ఓ పట్టాన వదలదు. మందు వేళ కూడా

అయింది" అన్నాడు నాగభూషణం.

ఇద్దరూ లేచి, చొక్కా దులుపుకొని, కొయ్య స్లీపర్ల మీదుగా నడుస్తున్నారు.

"పట్టాలమీదుగా నడుద్దాం, బావా! రాళ్ళ సందుల్లో నీటిపాములుంటాయి. అవి కరవ్వనుకో; కరిచినా ప్రమాదం లేదనుకో, అయినా కన్ను పోయేటంత కాటు కెందుకా అని"

"సరిగ్గా - చిన్నప్పుడు కూడా నాగభూషణం ఇలాగే అనేవాడు" అనుకొన్నాడు జయరాం.

2

జయరాం ఉలిక్కిపడి లేచాడు. నాగభూషణం అతని మంచంమీద కూర్చొని, జయరాంని తట్టి లేపాడు.

"పరంధామయ్య చచ్చిపోయాడు, జయరాం" అన్నాడు నాగభూషణం చాలా బాధగా,

"ఎప్పుడు ?" అన్నాడు జయరాం వులిక్కిపడి.

"రాత్రి. ఎప్పుడు చచ్చిపోయాడో సరిగ్గా తెలియదు."

"ముందుగా ఎవరు చూచారు ?"

నాగభూషణం ఫక్కున నవ్వాడు.

"నిజమైన మనిషివి నువ్విప్పుడయ్యావు బావా! లేచి మొహం కడుక్కో. జానకి కాఫీ కాచింది. తాగాక నీ పరిశోధన ప్రారంభిద్దువు కాని" అన్నాడు నాగభూషణం.

పరంధామయ్య యింటివైపునించి ముమ్మరంగా ఏడుపులు వినిపిస్తున్నాయి.

"బోలెడంత సంపాదించాడు. కడుపు మాడ్చుకొని మరీ కూడబెట్టాడు. కమ్మని గుడ్డ కట్టలేదు. 'ఇది' అని చెప్పుకోదగ్గదేదీ అనుభవించ లేదు. దరిద్రుడుగా పుట్టాడు. లక్షలార్జించినా దరిద్రుడుగానే బతికాడు. ఇవ్వాళా దరిద్రుడుగానే చచ్చిపోయాడు. పరంధామయ్య వెంట పోతున్న దేమీ లేదు. అతడు అనుభవించిందేదో అదే అతనికి దక్కింది. మరెందు కింతగా తాపత్రయపడటం ?" అనుకొన్నాడు నాగభూషణం.

జవాబు కోసం గిజగిజలాడాడు నాగభూషణం.

"నీ చెల్లెలు కాఫీ అద్భుతంగా కాస్తుంది, బావా! ఏం బాగోలేదూ ?"

"పరంధామయ్య కేమన్నా సుస్తీ చేసిందా ?" అన్నాడు జయరాం, నాగభూషణం మాట వినుపించుకోకుండా.

"నిన్న సాయంత్రం వరకూ పిడిరాయిలా వున్నాడు"

"అయితే ?"

"పద. నిన్నక్కడికి తీసుకెడితే కాని, నన్ను బ్రతకనియ్యావు. ఆత్మరక్షణకోసమన్నా నిన్నా శవం దగ్గరికి తీసుకెళ్ళాలి ... కోపగించుకోకు. కాని, బావా! సారాయి 'కుతి'లాంటిదేనా, ఈ శవం కుతి కూడా ?" అన్నాడు నాగభూషణం నవ్వుతూ.

జయరాం నవ్వలేదు.

ఇద్దరూ పరంధామయ్య ఇంటికి, చుట్టూ తిరిగి వచ్చారు. వాకిటి ముందు నిలబడి, జయరాం ఆ యింటిని ఓసారి ఎగా దిగా చూశాడు. మేడముందు ఎవ్వరూ లేరు. దానికి పది గజాలు దక్షిణంగా వున్న ఓ పెంకుటింటి ముందు జనం గుమిగూడి వున్నారు. అక్కడినించే ఏడుపులు కూడా వినిపిస్తున్నాయి.

"అదే పరంధామయ్య వుండే ఇల్లు" అన్నాడు నాగభూషణం.

"ఈ మేడలో వుండడా ?"

"ఉండడు. తన కిదే సౌఖ్యంగా వుంటుందంటాడు పరంధామయ్య, మన మెలా కాదనడం?"

"డబ్బూ, దస్కం ఇందులోనే వుంటాయా ?"

"అత నంత పిచ్చివాడు కాదు, బావా! ఇనప్పెట్టె మేడలో వుంది. దాని బీగాలు, అది వున్న గది బీగాలు కూడా పరంధామయ్య దగ్గరే వుంటాయి"

"డబ్బేమయినా పోయిందా ?"

"లేదనుకొంటాను. డబ్బే పోతే, ఈ జనం పరంధామయ్య చుట్టూతా వుండరు; ఇనప్పెట్టె దగ్గరే వుండేవారు. అయినా డబ్బును తలుచుకొని ఏడుస్తున్నట్టు లేదు" అన్నాడు నాగభూషణం.

ఇద్దరూ పరంధామయ్య శవం దగ్గరకొచ్చారు. తల నించి కాళ్ళదాకా ముసుగు కప్పి వుంది.

"జబ్బేమిటమ్మా ?" అన్నాడు జయరాం అక్కడున్న ఒకామెను.

"ఏమీ లేదు, నాయనా! రాత్రి పది గంటలదాకా పిడిరాయిలాగా వున్నాడు. పడుకోబోయే ముందు గొడ్లకు మేతకూడా ఆయనే వేశాడు. తెల్లారేటప్పటికి మిత్తవ మింగింది"

"చనిపోయాడని మీ కెన్నింటికి తెలిసింది?" అన్నాడు జయరాం.

ఆమె జవాబు చెప్పలేదు. జయరాం కేసి విడ్డూరంగా చూసి, పక్కకు తప్పుకొంది.

జయరాం చిరాకుపడ్డాడు.

అంతలోనే నాగభూషణం, ఓ యువకుడ్ని ఇవతలకు తెచ్చి, జయరాంకు పరిచయంచేశాడు.

"మీ నాన్నగారు చనిపోయినట్టు మీ కెప్పుడు తెలిసిందండీ?" అన్నాడు జయరాం అతనితో,

"అరగంట కిందట. అంటే, ఆరున్నరకు తెలిసింది" అన్నాడు ప్రసాదరావు.

"ముందుగా ఎవరు చూశారు?"

ప్రసాదరావు కాస్సేపు ఆలోచించాడు.

"నేనే చూశాను. అయిదు గంటలకల్లా నిద్రలేవడం నాన్నకు అలవాటు. ఎందుకు లేవలేదా అనుకొన్నాను. బద్దకించాడేమోననుకొన్నాను. అయిదున్నరకు కూడా లేవలేదు. తలుపులు తట్టాను. జవాబు లేదు. పావుగంట ఆగి మళ్ళా పిలిచాను. అప్పటికి మా ఇంట్లో అందరూ లేచారు. నేను తలుపు తట్టడం, జవాబు రాకపోవడంతో అందరూ ఏదో అనుమానించారు. నేనూ, బావా, జీతగాడూ కలిసి

తలుపులు పగలగొట్టాం. ఆ చప్పుడుకు కూడా నాన్న లేవ లేదు. దగ్గరికెళ్ళి చూశాను, చనిపోయి వున్నారు..."

"మీ నాన్నగారి శవాన్ని నన్నోసారి చూడ నివ్వండి." అన్నాడు జయరాం.

"చూడండి."

జయరాం శవంమీది ముసుగుతీసి చూశాడు. కళ్లు పత్తికాయల్లా వెళ్లుకొచ్చాయి. పళ్ళు బిగుసుకొన్నాయి. పళ్ళసందున పడి నాలిక నలిగిపోయింది. పెదవులమీద కొద్దిగా నెత్తురున్నది. వొంటిమీదకాని, గుడ్డల మీద కాని నెత్తురులేదు. గాయంలేదు; గట్టిగా తగిలిన దెబ్బ కూడా లేదు.

"మీ నాన్నగారికి గుండెజబ్బు ఉందా?"

"లేదండి." అన్నాడు ప్రసాదరావు.

ప్రసాదరావుభార్య భర్తను చాటుకు పిలిచింది.

"ఏమిటా మనిషి అలా అడుగుతాడు? మామయ్య చచ్చిపోయి మనం అఘోరిస్తుంటే, అడ్డగోలుగా మాట్లాడు తాడేం? వాణ్ణసలెందు కిక్కడికి రానిచ్చారు? బెదిరించి డబ్బు లాగాలని చూస్తున్నాడేమిటో ఖర్మం. పంపించె య్యండి." అంది రహస్యంగా.

"ఉండవే-నీదో అడివిమేళం!" అన్నాడు ప్రసాద రావు విసుక్కొంటూ.

"ఇది రహస్యంగా మరణించడం కాదు, ప్రసాద రావుగారూ! డాక్టర్ని పిలిపించి పరీక్ష చేయించండి. అన్నాడు జయరాం.

"ఆ పనిచేస్తే, మామయ్య ఆత్మ క్షోభించిపోతుంది వద్దులెండి." అన్నాడు అల్లుడు కసిగా.

"పాపం! మామవల్ల ఎంతబాధపడ్డాడో ఈ మానవుడు!" అనుకొన్నాడు జయరాం.

కీ. శే. పరంధామయ్య కూతురు, భర్తను దూరంగా తీసుకెళ్ళింది.

"అయ్యో-రామ! ఎంత చెప్పినా మీకు తెలిసి చావదేమండీ! పరాయివాళ్ళముందు అంత వెటకారంగా మాట్లాడితే, వాళ్ళేమనుకొంటారు? ఏమన్నా కోపతాపాలుంటే మనలో మనం అనుకోవాలికాని, బయటివారితో అంటారా ఎక్కడైనా?" అంది.

"ఏం అంటే? నేనన్నది అబద్ధమా! కాని డబ్బుతీసి డాక్టరుకిస్తున్నానంటే, చచ్చిన మీనాన్న ఆవురుమంటూ లేచి కూచుంటాడు. కావలిస్తే చూసుకో." అన్నాడు అల్లుడు పరంధామయ్య శవంకేసి అసహ్యంగా చూస్తూ.

"నా ఖర్మ!" అని నెత్తిబాదుకొంది కూతురు.

"ఆ పని చెయ్యవలసినవాడ్ని నేను." అన్నాడు అల్లుడు.

"సందట్లో సడేమియా అని, నీ కిప్పుడే దొరికిందా స్వామీ, వీరంగం వెయ్యటానికి?"

"పోవే మోపీ!" అన్నాడు అల్లుడు.

ప్రసాదరావు పిలుచుకొచ్చిన డాక్టరు శవాన్ని పరీక్ష చేశాడు. గాయంకాని, దెబ్బకాని లేదన్నాడు. విషప్ర

యోగం జరగలేదన్నాడు. విపరీతంగా హృదయం సంచలించడంవల్ల మరణం సంభవించిఉంటుందన్నాడు.

"రైట్! నేననుకొన్నదే మీరూ చెప్పారు. కాకపోతే, కళ్ళు అలా పెళ్ళుకురావు. భయాందోళనలతో పరంధామయ్య సంక్షోభపడ్డాడు. ఆ దెబ్బనుండి తట్టుకొనేందుకు పళ్ళు బిగించాడు. అప్పుడే నాలుక పళ్ళమధ్య చిక్కుకుంది. అయితే, ఆయన మరణానికి నాలుక నలగడం కారణం కాదు; అవునా, డాక్టరుగారూ!" అన్నాడు జయరాం.

"అవును."

డాక్టర్ రిపోర్టురాసి వెళ్ళాక, జయరాం ఓ నిట్టూర్పు విడిచాడు. ప్రసాదరావు నడిగి, పరంధామయ్య గదిలో అడుగుపెట్టాడు. నేలను పరీక్షచేశాడు. అక్కడంతా పరిశీలించాడు. ఉన్న ఒక్క అలమరా చూశాడు. కిటికీ తలుపులు మూసేఉన్నాయి. వాటినెప్పుడూ పరంధామయ్య తెరవడట. గది నడిమధ్య నిలబడి, పైకిచూశాడు. గాలి వెలుతుర్లకోసం కట్టబడిన డార్మర్ విండో ఉంది. ఇంటి నడికొప్పుకూ, పైదానికీ మధ్య అడుగుదాకా ఖాళీఉంది. అందులోంనించి ఎవరన్నా లోపలికి వచ్చిఉంటారా?

'అసంభవం' అనుకొన్నాడు జయరాం.

ఖాళీస్థలం అడుగుదాకా ఉన్నా, చుట్టూ ఇనుపచువ్వలున్నాయి. వాటిని విరిచినట్టుకాని, వంచినట్టుకాని లేదు. అయితే, పరంధామయ్య ఎలా మరణించాడు? భయంవల్లనేనని డాక్టర్ అభిప్రాయమూ, తన అభిప్రా

యమూ కూడా. మరి పరంధామయ్య దేన్నిచూసి, లేదా ఎవరినిచూసి భయపడ్డాడు? ఎందుకు భయపడ్డాడు?

ఏమీ తోచక జయరాం గదిలోనించి బయటి కొచ్చాడు. వేపచెట్టుకింద కూచుని, సిగరెట్ ముట్టించాడు.

"ఏమయింది, బావా?" అన్నాడు నాగభూషణం నవ్వుతూ.

"పరంధామయ్య మరణంతో, ఆకస్మికంగా లాభం పొందేవారెవరన్నా ఉన్నారా?" అన్నాడు జయరాం.

"ఈ కుటుంబీకులంతా లాభంపొందుతారు. ఆయన పోరు పడలేక, అందరూ విసిగిపోతున్నారు."

"అదికాదు, భూషణం! మనిషిమీద విసుగుంటే, అది చంపేదాక పోదు. అంతకన్నా బలమైన కారణం ఉండాలి."

"అంటే?"

"డబ్బు, ఆస్తి కలవడం."

"తన మరణానంతరం ఆ స్తిమీద అన్ని హక్కులూ కొడుక్కు సంక్రమించాలని పరంధామయ్య విల్లురాశాడు."

"అలా ఎందుకు రాశాడు?"

"ఆడవాళ్ళకుకూడా ఆస్తిలో భాగం ఉండాలని ప్రభుత్వం శాసనం అమలు చేసినట్టు ఆయన కెవరో చెప్పా రట అందుకని అలా విల్లురాశాడు. అది రాసివస్తున్నప్పుడే నాకు కనిపించి, పరంధామయ్య ఈసంగతి చెప్పాడు."

"మరి కూతురు కేమీ ఇవ్వలేదా?"

"యాభై వేలకు ఇన్‌షూర్ చేశాడు. ఆడబ్బు కూతురుకు చెందుతుంది" అన్నాడు నాగభూషణం. "ఏమిటాలోచిస్తున్నావ్? కూతురు కాని, కొడుకు కాని చేసి ఉంటారంటావా?"

"అనటంలేదు. అనుమానిస్తున్నాను. అందు కవకాశం లేకపోలేదు. లేదా, కసికొద్దీ అల్లుడూ, కోడలూ కలిసి ఈపని చేసిఉండొచ్చు. వీరు నలుగురూ-విడివిడిగా కాని, కలిసికాని చేసి ఉండొచ్చు," అన్నాడు జయరాం.

"అయితే, వీరిని అరెస్టుచేయిస్తావా?"

"కాని, ఇంకో సందేహం నన్ను బాధిస్తోంది, భూషణం. కొద్దికాలంతర్వాతనయినా తమ చేతికొచ్చే ఆస్తి కోసం వీరు పరంధామయ్యని చంపిఉండడం సంభవమేనా?"

"నాకు తెలియదు"

"అల్లుడు కాని, కోడలు కాని పరంధామయ్యతో ఘర్షణపడటం నీకు తెలుసా?"

"వాళ్ళ ననడానికేం ఖర్మం. కూతురూ, కొడుకూ కూడా పడుతూంటారు."

"ఆయనకు గిట్టనివాళ్ళున్నారా?"

"పరంధామయ్య టెక్నిక్‌ను గురించి నిన్న సాయంత్రమే నీకు చెప్పాను."

"అవును, జ్ఞాపకం వచ్చింది."

"ఎవరు చంపారో తర్వాత తెలుసుకోవచ్చు కాని, ఎలా చనిపోయాడంటావు?"

"చెబుతాను," అని క్షణకాలం ఆలోచించాడు జయరాం. "బావా! పరందామయ్య ఎన్నడూ మేడపైకెక్క లేదన్నావు నిన్న, అది నిజమేనా?"

"అక్షరాలా! ఒక్కసారన్నా ఎక్కలేదు. ఎందుకనో నాకోసారి చెప్పాడు పరంధామయ్య."

"ఏమన్నాడు?"

నాగభూషణం అదోలా నవ్వాడు

"మనిషి ఎంత చిత్రమయినవాడో, అతని ప్రవృత్తి కూడా అంత చిత్రమయిందే జయరాం. అతనికి మేడ మెట్లెక్కితే, విపరీతమయిన భయమట. కళ్ళు తిరుగుతాయట. అందుకనే ఎప్పుడూ మేడ ఎక్కనంటాడు పరంధామయ్య."

జయరాం ఉత్సాహంగా చిటికవేశాడు.

"మంచిసంగతి చెప్పావ్. భూషణం. పరంధామయ్య ఎలా చనిపోయిందీ ఇప్పుడు చెబుతాను..."

అంతలోనే పొరుగూరినించి ఎవరో బంధువులు వచ్చారు. వారిని చూడగానే, ఏడుపులు పెల్లురేగాయి ఆ యింట్లో.

నాగభూషణం పెదిమ విరిచాడు. జేబులోంచి బీడీ తీసి ముట్టించాడు. ఒక్క గుక్కపీల్చి, బీడీమసి రాల్చాడు.

"మొన్న మధ్యాహ్నం—" అన్నాడు నాగభూషణం ఖంగుఖంగున దగ్గుతూ.

"నాకు మళ్ళీ దగ్గుతెర వచ్చేలాఉంది, బావా!"

"నేనూ వస్తాను. అందాకా సిగరెట్ కాల్చు..." అన్నాడు జయరాం.

నాగభూషణం బీడీపారేసి, సిగరెట్ వెలిగించాడు.

"ఈ ప్రపంచంలో ఏదీ శాశ్వతంకాదు, బావా! ఆ సంగతి తెలిసీకూడా మనుషులు ఇంతనీచులు, అధములు, క్రూరులు - ఎందుకవుతూంటారో తెలీదు. మొన్న మధ్యాహ్నం—అతనితో ఘోరంగా పోట్లాడాడు పరంధామయ్య. సాధారణంగా అతనికి కోపంరాదు. కాని, ఆనాడు ఆయన కాట్లకుక్కలా అరిచాడు."

"ఎవరిమీద?" అన్నాడు జయరాం ఆసక్తిగా.

"సూర్యనారాయణ అనే పంపులకొట్టతని మీద. అతనికి అయిదువేలిచ్చాడట పరంధామయ్య. మూడువేలు చెల్లేశానంటాడు సూర్యనారాయణ; రెండువేల అయిదువందలే ఇచ్చాడంటాడు పరంధామయ్య. అయితే, అసలే ఇవ్వనన్నాడు సూర్యనారాయణ. మొత్తం అయిదువేలూ అతని దగ్గర పుచ్చుకోకపోతే, తనను మారుపేరుతో పిలవమన్నాడు పరంధామయ్య. గోడదగ్గర నిలబడి, ఇదంతా నేను వింటూనే ఉన్నాను. నిజానికి ఈ రోజునే సూర్యనారాయణ నోటుమీద కొంత చెల్లయినా వెయ్యాలి. లేదా నోటు తిరగరాయనన్నా రాయాలి. ఏది చెయ్యడానికీ పరంధామయ్య లేడు. ఇప్పుడతనికి అయిదువందలూ అవసరం లేదు. అయిదువేలూ అవసరంలేదు. అరటన్ను కట్టెలు చాలు; అయిదడుగుల భూమి చాలు." అన్నాడు నాగభూషణం. గట్టిగా నిట్టూరుస్తూ.

జయరాం చకచకా పరంధామయ్య గదిలోకొచ్చాడు మరోసారి నేలనంతా పరీక్షించాడు. తల పంకించి చిరు నవ్వు నవ్వాడు.

బంధువులు జయరాంను పరికించలేదు. పరంధామయ్య గుణగణాలను వైనవైనంగా చెప్పుకొంటూ ఏడుస్తున్నారు.

"ఇక్కడెక్కడన్నా ఫోన్ ఉందా, భూషణం?" అన్నాడు జయరాం.

"ఎవరికి చేస్తావ్?"

"పోలీస్ స్టేషన్‌కు. హంతకుడు దొరికాడు," అన్నాడు జయరాం. జేబుగుడ్డతో చెమటను తుడుచుకొంటూ.

3

"పాపం! ఆ పంపులకొట్టు సూర్యనారాయణను అరెస్టుచేశారటనే! ఆయన పెళ్ళాం లబ్బున మొత్తుకుంటూంది." అన్నది జానకి అన్నం వడ్డిస్తూ.

"మీ అన్నగారు కట్టుకొన్నపుణ్యం అది," అన్నాడు నాగభూషణం ఓరకంటితో జయరాంను చూస్తూ.

"నిజంగా సూర్యనారాయణదోషేనంటావా, బావా లేకపోతే, మహాపాపం చుట్టుకొంటుంది." అన్నాడు నాగభూషణం.

"అక్షరాలాద్రోషే! అతనింట్లో గొళ్ళాలూ, పగ్గాలూ కూడా దొరికుండాలే!" అన్నాడు జయరాం.

"అవునట. ఏవో గొళ్ళాలు తాళ్ళకుకట్టి సూర్యనారాయణ చూరులో పెట్టాట్ట. పోలీసులు వాటినికూడా పట్టుకొన్నారట!" అన్నది జానకి.

"పరంధామయ్య మరణించడానికి ఆ గొళ్ళాలే కారణం. అతనికి ఎత్తునుచూస్తే విపరీతమైన భయమన్న సంగతి సూర్యనారాయణకు తెలుసు. మొన్న ఘర్షణపడ్డాక, నిన్ననే అతనాపనిలో ఉన్నాడు. రాత్రి ఇంటిమీదికెక్కాడు. ఎవ్వరికి కనిపించకుండా వేపరెమ్మలచాటున దాక్కున్నాడు. గొళ్ళాలు బిగించిన తాళ్ళను మెల్లగా డార్మర్ విండో గుండా లోపలికిదించి, ఆ గొళ్ళాలకు మంచంపట్టెలు పట్టుకొనేలా చూశాడు. తర్వాత మొత్తంమంచాన్నే పైకి లాగాడు. ఆ అదుటుకు పరంధామయ్య నిద్రలేచాడు. ఎన్నడూ అనుకోనివిధంగా - అందులోనూ, నిద్రనుండి హఠాత్తుగా లేచాడేమో అంత ఎత్తునుండి కిందికి చూసేసరికి, అతనిగుండె విపరీతంగా కొట్టుకొంది. బాగా భయపడిపోయాడు. పళ్ళుబిగించాడు. నాలుక పళ్ళమధ్యపడి, గాయమయింది. ఆ ఉధృతానికే పరంధామయ్య మరణించాడు. మొదట నాకూ అంతుబట్టలేదు. పరంధామయ్యకు ఎత్తుచూడటమంటే భయమని నువ్వన్నాక నాకీ ఆలోచన తట్టింది. అతని గదిలో చూశాను. నేననుకొన్నట్టే జరిగింది. మామూలుగా మంచం ఉండేచోటున ఇప్పుడు లేదు.

కొంచెం పక్కకిజరిగింది. ఎత్తడం సులభంగా ఎత్తాడు కాని, సరిగ్గా అదే స్థలంలో తిరిగీ మంచాన్ని దించడం సూర్యనారాయణవల్ల కాలేదు. మంచానికిపడ్డ నొక్కుల్ని పోగొట్టడమూ అతనివల్ల కాలేదు... ఏం తల్లీ, కొంచెం ఆవకాయ వడ్డించు. నాలుక మరీ పసిచెడినట్టుంది !" అన్నాడు జయరాం.